Suomen UNESCO-toimikunta
Finlands UNESCO-kommission
Finnish National Commission for UNESCO

Suomen Unesco-toimikunnan toimintakertomus 2015

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen piti Suomen pääpuheenvuoron Unescon yleiskokouksessa Pariisissa marraskuussa (kuva Ph.S.Msadek)

Unescon pääjohtaja Irina Bokova tapasi Suomen edustajia Riikassa Maailman lehdistönvapauden päivän yhteydessä toukokuussa

YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö Unesco perustettiin vuonna 1945. Järjestön 70-vuotisjuhlavuotta vietettiin vuonna 2015. Perussääntönsä mukaisesti Unescon tehtävänä on ”myötävaikuttaa rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseen edistämällä kansojen välistä yhteistyötä kasvatuksen, tieteen ja kulttuurin avulla”. Unesco on yksi YK:n erityisjärjestöistä. Erityisjärjestöt ovat itsenäisiä kansainvälisiä järjestöjä, joilla on omat jäsenvaltionsa, omat päätösvaltaiset ja toimeenpanevat elimensä sekä oma budjettinsa. Unescon peruskirjan allekirjoitti vuonna 1946 yhteensä kaksikymmentä valtiota. Järjestöön kuuluu syksyllä 2015 pidetyn, 38. yleiskokouksen jälkeen 195 jäsenmaata ja 9 liitännäisjäsentä. Unescon korkein päättävä elin on joka toinen vuosi kokoontuva yleiskokous, joka vastaa politiikan peruslinjauksista ja hyväksyy ohjelman ja budjetin. Päätösten toimeenpanon seurannasta vastaa 58 jäsenmaasta koostuva, kaksi kertaa vuodessa kokoontuva hallintoneuvosto.

Järjestön toimialoja ovat kasvatus ja koulutus, luonnon-, yhteiskunta- ja humanistiset tieteet, kulttuuri (mukaan lukien maailman kulttuuri- ja luonnonperintö) sekä viestintä ja tiedonvälitys. Unescon päämaja sijaitsee Pariisissa. Järjestön kotisivun osoite on www.unesco.org.

Unesco oli ensimmäinen kansainvälisen sivistysyhteistyön järjestö, joka avautui Suomelle toisen maailmansodan jälkeen. Suomi liittyi Unescoon kymmenen vuotta järjestön perustamisen jälkeen vuonna 1956. Vuotta aikaisemmin Suomi oli hyväksytty Yhdistyneiden kansakuntien jäseneksi.

Unescon ja jäsenmaiden välisinä yhteistoimintaeliminä toimivat suurimmassa osassa jäsenmaita kansalliset Unesco-toimikunnat. Kansalliset toimikunnat ovat Unescon erityispiirre YK-järjestelmässä – Unesco on ainoa YK-järjestö, jolla on kansallisten toimikuntien muodostama globaali verkosto tukenaan. Useimmilla jäsenmailla on lisäksi pysyvä edustusto Unescossa. Myös edustustot toimivat linkkinä Unescon ja jäsenmaiden välillä.

Heti Suomen liittymisen jälkeen asetettiin opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen Suomen Unesco-toimikunta, jonka tehtävänä on avustaa valtioneuvostoa Unescon toimintaan liittyvien kysymysten valmistelussa ja hoidossa. Toimikunnan jäsenet edustavat järjestön eri toimialoja ja siten toimikunta tuo koulutus-, tiede-, kulttuuri- ja viestintäalan suomalaiset asiantuntijat Unescon maailmanlaajuisten verkostojen yhteyteen. Toimikunnan tehtäviin kuuluu myös viestittää kuvaa suomalaisista opetus-, tutkimus-, kulttuuri- ja viestintäaloista Unescolle ja sen kautta järjestön muille jäsenmaille eri maanosissa sekä toisaalta vahvistaa Unesco-tuntemusta Suomessa. Toimikunnan sihteeristötehtäviä hoidetaan virkatyönä opetus- ja kulttuuriministeriön kansainvälisten asiain sihteeristössä.

Sisällysluettelo

1. Johdanto 1

2. Suomen Unesco-toimikunta 2

3. Toiminta 4

3.1. KOULUTUS 7

3.2. KULTTUURI 9

3.3. TIEDE 11

3.4. VIESTINTÄ 12

4. Hyödyllistä tietoa Unescosta 15

Liite: Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta 1262/2002

1. Johdanto

Joulukuussa 2014 nimitettiin uusi toimikunta neljän vuoden kaudelle 2015–2018. Puheenjohtajaksi nimitettiin kansanedustaja Jutta Urpilainen. Toimikunta kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa. Kokousten välillä käytiin keskustelua tarpeen mukaan, ja toimikunnan uudet jäsenet perehdytettiin Unescon toimintaan ja toimikunnan työhön.

Vuoden 2015 toiminta painottui etenkin 3.-18.11. Pariisissa järjestettyyn Unescon 38. yleiskokouksen valmisteluun sekä 2.-4.5.2016 Helsingissä järjestettävään maailman lehdistövapauden päivän konferenssin suunnitteluun.

Unescon 70-vuotisjuhlinnan lisäksi yleiskokouksen hallitseva teema niin täysistunnossa kuin ohjelmakomissioissa oli järjestön toiminnan suuntaaminen kestävän kehityksen 2030 –agendan toimeenpanoon ja seurantaan. Yleiskokousta varjosti sen loppupuolella Pariisissa sattuneet terroriteot.

Yleiskokouksessa Suomi tuli valituksi Unescon hallitustenväliseen bioetiikkakomiteaan IGBC (*Intergovernmental Bioethics Committee)* vuosiksi 2016–2019 ja kansainvälisen viestinnän kehitysohjelman hallitustenväliseen neuvostoon IPDC (*International Programme for the Development of Communication)* vuosiksi 2016–2019.

Pohjoismainen Unesco-yhteistyö jatkui koko vuoden 2015 aktiivisena. Suomi isännöi vuosittain järjestettävän laaja-alaisen Pohjoismaisen Unesco-koordinaatiokokouksen 9.–10.6. Helsingissä, jossa jaettiin näkemyksiä Unescon toiminnan kehittämisestä ja valmistauduttiin yleiskokoukseen. Vuoden aikana jatkettiin myös kuukausittaisia videokokouksia muiden Pohjoismaiden kesken.

Valtioneuvosto hyväksyi 16.4. periaatepäätöksenä kansallisen maailmanperintöstrategian, jolla linjataan Suomen maailmaperintöpolitiikkaa ja Unescon maailmaperintösopimuksen toteutusta vuoteen 2025.

YK:n vuosituhattavoitteiden jälkeisen kestävän kehityksen 2030 –agenda "*Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*" hyväksyttiin YK:n yleiskokouksen yhteydessä järjestetyssä huippukokouksessa New Yorkissa 25.–27.9.2015. Suomen valtuuskuntaa johti tasavallan presidentti Sauli Niinistö. Toimikunta osallistui aktiivisesti Suomen kantojen valmisteluun.

Unescon Maailman muisti –ohjelman neuvoa-antava komitea IAC (*International Advisory Committee of UNESCO's Memory of the World Programme)* hyväksyi lokakuussa Petsamon Suonikylän kolttasaamelaisten arkiston Unescon Maailman muisti –rekisteriin. Kansallisarkisto ja Saamelaisarkisto esittivät kohdetta rekisteriin keväällä 2014.

2. Suomen Unesco-toimikunta

Unescon perussäännön artiklassa 7 jäsenvaltioita velvoitetaan perustamaan kansallinen toimikunta, jossa ovat edustettuina hallitus ja tärkeimmät koulutuksen, tieteen ja kulttuurin alaan kuuluvia kysymyksiä hoitavat kansalliset yhteisöt. 199 kansallista Unesco-toimikuntaa muodostavat koko maailman kattavan ainutlaatuisen yhteistyöverkoston. Suomeen perustettiin oma Unesco-toimikunta vuonna 1957 kansalliseksi neuvoa-antavaksi asiantuntijatoimikunnaksi ja yhteistoimintaelimeksi.

Valtioneuvosto kutsuu Suomen Unesco-toimikuntaan puheenjohtajan ja lisäksi enintään yksitoista muuta jäsentä, joiden tulee edustaa Unescon toiminnan eri aloja. Jäsenten lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö kutsuu toimikuntaan, sitä ensin kuultuaan, tarvittavan määrän asiantuntijoita. Toimikunnan toimikausi on neljä kalenterivuotta. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja ulkoasiainministeriön edustajilla on oikeus olla toimikunnan kokouksissa läsnä ja heillä on niissä puheoikeus. Kansallinen toimikunta on neuvoa-antava yhteistyöelin suhteessa Unescoon, valtioneuvostoon yleisesti ja opetus- ja kulttuuriministeriöön erityisesti.

Toimikunnan tehtävät on lueteltu Suomen Unesco-toimikunnasta vuonna 2002 annetun asetuksen *(toimintakertomuksen liitteenä)* toisessa pykälässä: ”Unesco-toimikunnan tulee antaa opetusministeriölle ja valtioneuvostolle lausuntoja ja tehdä aloitteita asioista, jotka koskevat:

- toimenpiteitä, jotka aiheutuvat Unescon yleiskokousten ja hallintoelinten sekä Unescon järjestämien kansainvälisten kokousten ja neuvottelujen päätöksistä ja suosituksista Suomessa;
- Unescon toimintaan liittyviä muita laajakantoisia ja periaatteellisia kysymyksiä;
- Suomen edustusta Unescon yleiskokouksissa ja hallintoelimissä sekä sen järjestämissä kokouksissa ja neuvotteluissa;
- muita Unescon toimialoja koskevia kansainvälisen yhteistyön kysymyksiä, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö määrää toimikunnan käsiteltäviksi; sekä
- Unescon päämäärien ja toiminnan tunnetuksi tekemistä.

Toimikunnan kokoonpano vuosille 2015–2018 vahvistettiin valtioneuvoston päätöksellä 30.12.2014 ja se kokoontui vuoden 2015 aikana kuusi kertaa: 18.2., 12.3., 27.5., 16.9., 23.10. ja 8.12.

Toimikunnan kokoonpano kaudella 2015–2018

Puheenjohtaja
kansanedustaja Jutta Urpilainen

Jäsenet
pääsihteeri Reetta Kettunen, Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta

toimitusjohtaja Gunvor Kronman, Hanasaari – ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus

pääjohtaja Päivi Kärkkäinen, Suomen Kansallisooppera

toiminnanjohtaja Helena Laukko, YK-liitto

kansainvälisten asioiden päällikkö Jarkko Lehikoinen, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry

vastaava päätoimittaja, HS-säätiön hallituksen puheenjohtaja Kaius Niemi

pääjohtaja Jussi Nuorteva, Arkistolaitos, varapuheenjohtaja

johtaja Pasi Saukkonen, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore

professori Hannu Savolainen, Jyväskylän yliopisto

pääsihteeri Päivi Tikka, Tiedeakatemiain neuvottelukunta

opetusneuvos Kristiina Volmari, Opetushallitus

Ulkoasianministeriön edustajana toimikunnan kokouksiin osallistui lähetystöneuvos Henna **Knuuttila** YK- ja yleisten globaaliasioiden yksiköstä. Toimikunnan sihteeristötehtävistä vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön kansainvälisten asiain sihteeristö, pääsihteerinä toimii kulttuuriasiainneuvos Zabrina **Holmström**. Muut toimikunnan sihteeristötehtäviä ja Unesco-asioita hoitavat virkamiehet kansainvälisten asiain sihteeristössä olivat vuonna 2015 erityisasiantuntija Hannu **Vainonen**, suunnittelija Kati **Anttalainen** ja kansainvälisen vaihdon sihteeri Paula **Hannus**. Toimikunnan sihteerinä toimivat 1.1.–31.3. Maiju **Ranta**, 1.4–30.9. Paula **Hannus** ja 1.10. alkaen Wiktoriina **Hurskainen**.

3. Toiminta

Unescon 38. yleiskokous

Pariisissa 3.-18.11.2015 kokoontunut Unescon yleiskokouksen 38. istunto leimasi toimikunnan koko vuotta. Joka toinen vuosi kokoontuva yleiskokous on Unescon korkein päättävä elin, jossa kullakin jäsenvaltiolla on yksi ääni.

Suomen valtuuskuntaa johti opetus- ja kulttuuriministeri Sanni **Grahn-Laasonen**, joka piti Suomen pääpuheenvuoron täysistunnossa. Valtuuskunnan varapuheenjohtajia olivat Suomen pysyvä edustaja, suurlähettiläs Okko-Pekka **Salmimies**, lähetystöneuvos Henna **Knuuttila** ulkoasiainministeriön YK- ja yleisten globaaliasioiden yksiköstä sekä kulttuuriasiainneuvos, Suomen Unesco-toimikunnan pääsihteeri Zabrina **Holmström** opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Valtuuskunnassa olivat lisäksi kansainvälisten asiain johtaja Jaana **Palojärvi**, kulttuuriasiainneuvos Laura **Mäkelä**, erityisavustaja Kristiina **Kokko**, erityisasiantuntija Hannu **Vainonen**, suunnittelija Kati **Anttalainen** ja kansainvälisten asiain sihteeri Paula **Hannus** opetus- ja kulttuuriministeriöstä, erityisasiantuntijat Piia **Immonen-Seuguenot** ja Aleksi **Kalenius**, assistentti Marja **Richard**, ja korkeakouluharjoittelija Salla-Riina **Hokkanen** Suomen pysyvästä Unesco-edustustosta, sekä yksikönpäällikkö Jyrki **Pulkkinen** ja kehityspolitiikan neuvonantaja Satu **Pehu-Voima** ulkoasianministeriöstä.

Toimikunnasta valtuuskunnassa olivat jäsenet tiedonjakamisen neuvottelukunnan pääsihteeri Reetta **Kettunen**, varapuheenjohtaja, kansallisarkiston pääjohtaja Jussi **Nuorteva** sekä opetusneuvos Kristiina **Volmari** Opetushallituksesta. Yleiskokousta edelsi jo yhdeksättä kertaa järjestetty nuorisofoorumi (*UNESCO Youth Forum*), jossa Suomen nuorisodelegaattina toimi Tom **Henriksson** (Helsingin yliopisto).

Suomen kantojen valmistelu tehtiin tiiviissä yhteistyössä toimikunnan kanssa. Pohjoismaiden yhteisiä kantoja yleiskokoukseen hiottiin 9.-10.6. Helsingissä pidetyssä vuotuisessa Unesco-koordinaatiokokouksessa, jonka Suomi isännöi (ks. s. 6).

Yleiskokous hyväksyi seuraavan kaksivuotiskauden budjetin maltillisesti korotettuna 667 MUSD:n suuruisena sekä päätti jatkaa hallinnollisia uudistuksia ulkoisen arvioijan suositusten mukaisesti. Yleiskokous käsitteli kevyet päivitykset Unescon ohjelmaan (C/5), jonka edellinen yleiskokous (2013) hyväksyi ensimmäistä kertaa nelivuotisena (2014–2017).

Merkittävä kokonaisuus oli myös kaikissa ohjelmakomissioissa käyty keskustelu Unescon toiminnan suuntaamisesta kestävän kehityksen 2030 –agendan toimeenpanoon ja seurantaan. Kärkiteemoiksi nousivat myös väkivaltainen ekstremismi ja kulttuuriperinnön tahallinen tuhoaminen. Yleiskokouksen loppupuolella, Leaders' Forumin aikana sattuneet Pariisin terrori-iskut synkensivät Unescon 70-merkkivuoden juhlintaa.

Koulutuskomission erityisinä asiakohtina olivat Unescon rooli koulutusta koskevien 2030 tavoitteiden edistämisessä toiminnallisen viitekehyksen (*Education 2030 Framework for Action*)

mukaisesti. Em. viitekehys hyväksyttiin 4.11. ministerikokouksessa, johon OKMI Grahn-Laasonen osallistui. Esillä oli myös uusi korkeakoulutuksen tunnustamiseen liittyvä yleissopimus, jonka valmistelussa päätettiin edetä. Yleiskokous hyväksyi ajanmukaistetut suositusinstrumentit koskien elinikäistä oppimista ja ammatillista koulutusta sekä uuden kansainvälisen teemapäivän koskien romanikieltä.

Kulttuurikomissiossa hyväksyttiin keskeisimpänä Unescon strategia (2016–2021) koskien kulttuuriomaisuuden suojelua ja kulttuurisen moninaisuuden edistämistä aseellisten selkkausten sattuessa. Seuraavaa ohjelmakautta (2018–2021) koskevassa keskustelussa jäsenmaat painottivat kulttuurin osuutta kestävän kehityksen 2030 –agendalla, ja Unescon työn suuntaamista ko. agendan toimeenpanemiseen (et. kulttuurisektorin normatiivisten instrumenttien toimeenpanon kautta). Komissio hyväksyi myös uuden suositusinstrumentin koskien museoita ja museokokoelmien suojelua.

Tiedekomissioissa merkittävimmäksi nousi keskustelu ilmastonmuutoksen etiikkaa koskevan julistuksen valmistelusta, johon päätettiin ryhtyä etenkin pienten kehittyvien saarivaltioiden (SIDS) ajamana. Käsiteltiin Unescon toimia ilmastonmuutoksen torjumisessa ja hyväksyttiin Ihminen ja biosfäärin –ohjelman (*Man and the Biosphere*, MAB) uusi strategia (2015–2025) sekä uuden kansainvälisen geotieteiden ja geopuisto –ohjelman säännöt (*International Geosciences and Geoparks Programme* IGGP), minkä myötä geopuistotkin nimettiin Unescon alaisuuteen. Painotettiin tarvetta kehittää ja tehostaa yhteiskuntatieteellisen MOST –ohjelmaa (*Management of Social Transformations*). Lisäksi komissio päätti käynnistää tutkijoiden asemaa koskevan suosituksen (1974) uusimisprosessin. Maailman tieteen päivän yhteydessä 10.11. (*World Science Day for Peace and Development*) julkaistiin mittava seurantaraportti (*UNESCO Science Report*), jossa tarkastellaan mm. tieteen rahoitusta ja globaalin talouskriisin vaikutuksia, tutkimuksen kärkiteemoja ja tuottavuutta.

Viestintäkomissiossa tuotiin esiin Unescon eturivin rooli ilmaisun- ja lehdistönvapauden, toimittajien turvallisuuden, ja tietoon pääsyn edistämisessä sekä hyväksyttiin dokumentoidun perinnön suojelua koskeva suositusinstrumentti (Recommendation on preservation and access to documentary heritage, including digital heritage). Yksimielisesti hyväksyttiin myös Unescon roolia internetiin liittyvissä kysymyksissä tarkastelleen ja Suomen tukeman Connecting the Dots –konferenssin tulokset.

Taloudellis-hallinnollisten asioiden ja ulkosuhteiden komissiossa tärkeimmät asiakohdat olivat kaksivuotisen budjetin hyväksyminen sekä ulkoisen arvioijan suositusten toimeenpano, erityisesti siihen liittyvän työryhmän perustaminen pohjoismaiden esittämän mallin mukaisesti. Budjetti vuosille 2016–2017 hyväksyttiin maltillisesti korotettuna 667 MUSD:n suuruisena. Budjetti on laadittu oletuksella, että kaikki jäsenmaat maksaisivat sääntömääräiset maksunsa. Rinnalle hyväksyttiin myös realistisempi varainkäyttösuunnitelma (518 MUSD).

Hallitustenvälisten elinten vaaleissa Suomi tuli valituksi kansainväliseen tiedonvälityksen ohjelmaan (*International Programme for the Development of Communication*, IPDC) sekä hallitustenväliseen bioetiikkakomiteaan (*Intergovernmental Bioethics Committee*, IGCB) vuosille 2016–2019. Yleiskokous valitsi myös 32 uutta edustajaa 58-jäseniseen hallintoneuvostoon, jonka puheenjohtajaksi valittiin Saksa. Suomi kampanjoi aktiivisesti ehdokkuuttaan hallintoneuvostoon kaudeksi 2018–2021 (vaalit 2017). Ruotsin jäsenyys hallintoneuvostossa päättyy 2017.

Unescon yhdeksäs nuorisofoorumi

Yleiskokousta edelsi yhdeksättä kertaa järjestetty Unescon nuorisofoorumi *(9th UNESCO Youth Forum*) 26.–28.10., johon osallistui yli 500 nuorta 162 maasta. Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssin valitsemana kokoukseen osallistui Tom **Henriksson** sekä Suomen pysyvän Unesco-edustuston korkeakouluharjoittelija Salla-Riina **Hokkanen**. Henriksson toimi foorumissa myös sihteeristön nimeämänä fasilitaattorina. Nuorisofoorumin suositukset käsiteltiin kaikissa ohjelmakomissioissa.

Foorumin pääteemana oli nuorten maailmankansalaisten osallisuus kestävän maailman rakentamiseen (*Young Global Citizens for a Sustainable Planet*). Alateemoina olivat Unescon Nuorisostrategian (2014–2021) mukaisesti maailmankansalaisuus YK:n vuosituhattavoitteiden jälkeisessä maailmassa sekä nuorten rooli ilmastonmuutokseen liittyvissä kysymyksissä.

Foorumin loppupäätelmät korostavat mm. ilmastoa kaiken kulttuurin kannalta. Kulttuurin suojelussa tulisi nähdä ratkaisevana ilmastonmuutoksen vastainen taistelu. Loppuasiakirjaan sisältyy suositus globaalista verkkopalvelusta parhaiden käytäntöjen jakamiseen koskien ilmastonmuutosta. Asiakirjassa kiinnitetään huomiota seksuaalivähemmistöjen asemaan ja korostetaan koulutusta kokeilukulttuurin ja epäonnistumisetkin sallivana.

Pohjoismainen Unesco-yhteistyö

Pohjoismaiden yhteisiä kantoja yleiskokoukseen hiottiin vuotuisessa Unesco-koordinaatiokokouksessa, jonka Suomi isännöi 9.-10.6. Helsingissä. Kokouksessa käytiin läpi myös yleiskokouksen rakennetta ja kokoustekniikkaa, pohjoismaisia ehdokkuuksia Unescon hallitustenvälisiin elimiin sekä sovittiin pohjoismaisesta työn jaosta yleiskokouksen aikana.

Kuukausittaisia pohjoismaisia videokokouksia jatkettiin. Ruotsi myös isännöi hallintoneuvoston kokouksiin valmistelevat pohjoismaiset kokoukset Tukholmassa keväällä 27.3. ja syksyllä 25.9.

Unesco-toimikuntien kansainväliset tapaamiset

Saksa isännöi Bonnissa 4.-5.2. Euroopan Unesco-toimikuntien alueellisen tapaamisen (*Constituent Meeting of the European Network of National Commissions for UNESCO*). Kokouksessa pohdittiin toimikuntien yhteistyön tiivistämistä ja säännönmukaistamista, jota 25.–26.4.2013 Leuvenissa (Belgia) järjestetyssä alueellisessa tapaamisessa ehdottivat Saksan, Hollannin ja Belgian flaamilainen toimikunta. Bonnissa verkostolle lanseerattiin oma www-sivusto. Sivustolta löytyvät mm. toimikuntien esittelyt, keskustelufoorumi ja tapahtumakalenteri, ja sitä koordinoi Saksan Unesco-toimikunta.

Unesco-toimikuntien kansainvälisiä tapaamisia on järjestetty säännöllisesti Unescon yleiskokousten ja hallintoneuvoston yhteydessä. Yleiskokouksen yhteydessä 2.11. järjestettyyn toimikuntien 2. kansainväliseen kokoukseen osallistuivat pääsihteeri, kulttuuriasiainneuvos Zabrina **Holmström** ja erityisasiantuntija Hannu **Vainonen** opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Kestävän kehityksen 2030 -agenda

YK:n vuosituhattavoitteiden jälkeisen kestävän kehityksen 2030 –agenda "*Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*" hyväksyttiin YK:n yleiskokouksen yhteydessä järjestettävässä huippukokouksessa New Yorkissa 25.–27.9.2015. Suomen valtuuskuntaa johti tasavallan presidentti Sauli Niinistö.

Toimikunta keskusteli agendasta kokouksissaan lukuisia kertoja vuoden aikana. Toimikunnan kokousten agendalla olivat etenkin kestävän kehityksen agendan valmisteluprosessin seuranta sekä toimikunnan kontribuutio agendaan liittyvissä neuvotteluissa ja sen toimeenpanon edistämisessä.

3.1. KOULUTUS

www.unesco.org/education

Opetusalan Educa-messut

Unescon koordinoiman opettajien kansainvälisen verkoston (*International Task Force on Teachers for EFA*) koordinaattori Edem **Abdura** vieraili Suomessa 23.1. ulkoasiainministeriön ja Kirkon Ulkomaanavun kutsusta ja puhui opetusalan Educa-messuilla Kirkon Ulkomaanavun Opettajat ilman rajoja -verkoston järjestämässä keskustelutilaisuudessa ”Koulutus–rauhan ja kehityksen väline”. Panelisteina olivat Maailman opettajajärjestön (EI) asiantuntija Dennis **Sinyolo**, kansanedustaja Pekka **Haavisto** ja europarlamentaarikko Sirpa **Pietikäinen**. Tilaisuus järjestettiin osana Unescon 70-vuotisjuhlintaa.

Koulutusalan Unesco-oppituolin perustaminen Jyväskylään

Kehitysneuropsykologian professori Heikki **Lyytinen** (Jyväskylän yliopiston Agora Center) hyväksyttiin alkuvuodesta Unescon oppituolien (UNITWIN/UNESCO Chair) -verkoston jäseneksi: *UNESCO Chair on Inclusive Literacy Learning for All*. Oppituolin päätehtävänä on edistää lukutaidon ja oman äidinkielen opetusta etenkin Afrikan maissa internetiä ja GraphoGame -mobiilioppimisympäristöä hyödyntämällä. Hakemus toimitettiin Unescon sihteeristölle keväällä 2014 Suomen Unesco-toimikunnan tuella.

Koulutus kaikille (EFA) –prosessin seurantaraportin lanseeraus

9.4. Unesco lanseerasi maailmanlaajuisen Koulutus kaikille (EFA) –prosessin seurantaraportin (*Education for All – Global Monitoring Report*), joka kokoaa yhteen koko EFA-prosessin (2000–2015) onnistumiset ja haasteet. EFA GMR -raportin lanseeraukseen liittyvä kansallinen, ulkoasiainministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön tuella järjestetty seminaari pidettiin Helsingin yliopistossa 10.4. Tilaisuudessa puhui Asma **Zubairi** Unescon sihteeristöstä (*Senior Policy Analyst, GMR Team*). Unesco-professori Heikki **Lyytinen** avasi tilaisuuden. Paneeliin osallistuivat kansainvälisten asiain johtaja Jaana **Palojärvi** opetus- ja kulttuuriministeriöstä, neuvonantaja Jussi **Karakoski** ulkoasiainministeriöstä, Suomen Unesco-toimikunnan jäsen, professori Hannu **Savolainen**

Jyväskylän yliopistosta ja kansainvälisten asiain koordinaattori Anders **Rusk** Opetusalan Ammattijärjestöstä. Seminaarin yhteydessä muistettiin myös Unescon 70-vuotisjuhlavuotta.

Maailman koulutusfoorumi WEF (World Education Forum)

Maailman koulutusfoorumi WEF (*World Education Forum*) järjestettiin 19.–22.5. Incheonissa, Etelä-Koreassa Unescon ja lukuisien muiden YK-järjestöjen (mm. UNICEF ja UNDP) toimesta. Foorumissa linjattiin koulutuksen osin kestävän kehityksen 2030 -tavoitteista, jotka YK:n yleiskokous hyväksyi osana muuta 2030 -agendaa. Foorumi keskusteli myös toimeenpano-ohjelmasta (*Framework for Action*) sekä seurantaindikaattoreista. Järjestäjinä olivat Unescon lisäksi Unicef, UN Women, UNDP, UNDP ja Maailmanpankki. Osallistujia oli n. 1500. Suomen valtuuskuntaa johti kansainvälisten asiain johtaja Jaana **Palojärvi** opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Valtuuskunnassa olivat myös erityisasiantuntija Aleksi **Kalenius** (ulkoasiainministeriö, Suomen pysyvä edustusto Unescossa), neuvonantaja **Jussi Karakoski** ulkoasiainministeriöstä, toimikunnan jäsen, opetusneuvos Kristiina **Volmari** Opetushallituksesta, pääsihteeri Rilli **Lappalainen** (Kehys ry) sekä suurlähettiläs Matti **Heimonen** ja lähetystösihteerit Melissa **Säilä** sekä Heini **Korhonen** (ulkoasiainministeriö/Suomen Etelä-Korean suurlähetystö).

Konferenssia edelsi WEF:lle suosituksia antava kansalaisjärjestöjen NGO Forum, johon Rilli Lappalainen osallistui. Toimeenpano-ohjelma hyväksyttiin Unescon yleiskokouksen yhteydessä 4.11. järjestetyssä opetusministerikonferenssissa, johon opetus- ja kulttuuriministeriöstä osallistuivat opetus- ja kulttuuriministeri Sanni **Grahn-Laasonen** ja kansainvälisten asiain johtaja Jaana **Palojärvi**.

Suomen Unesco-kouluverkosto

Opetushallitus järjesti Unesco-kouluverkoston (*UNESCO Associate Schools Network*) vuotuisen seminaarin 10.–11.9. Seminaarin tavoitteena oli vahvistaa Unesco-koulujen keskinäistä verkostoitumista, tiedonjakamista ja yhteistyötä, sekä yhteistyötä eri järjestöjen kanssa globaalikasvatukseen ja ihmisoikeuksista opettamiseen liittyvissä kysymyksissä. Tapahtumassa pureuduttiin uusien opetussuunnitelmien toimeenpanoon ja hahmoteltiin tulevaa toimintaa etenkin kestävän kehityksen 2030 –agendan näkökulmasta.

Opetushallitus järjesti myös Unesco-kouluverkoston rehtorien työseminaarin 9.12. Edellä mainittujen teemojen lisäksi seminaarissa käsiteltiin Unesco-koulujen toiminnan tuloksia, haasteita ja kehittämispyrkimyksiä. Keskustelua käytiin myös Unesco-koulujen verkoston strategiasta ja toimenpiteistä sen toteuttamiseksi.

Maailman filosofian päivän tilaisuus

Filosofian ja elämänkatsomustiedon opettajat Feto ry ja Suomen Unesco-kouluverkosto järjestivät 19.11. opetushallituksessa Maailman filosofian päivän tilaisuuden. Unescon koordinaatiossa vietettävää YK-päivää on vietetty kansainvälisesti vuodesta 2005 alkaen. Suomen Unesco-toimikunnan jäsen, Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan pääsihteeri Reetta **Kettunen** avasi tapahtuman. Tilaisuudessa julkistettiin Baltic Sea Philosophy Essay Eventin voittajat sekä kansainvälisiin filosofia-tiedeolympialaisiin (IPO) valitut valmennettavat. Lisäksi palkittiin

peruskoulujen filosofiakirjoitustapahtuman voittajat ja parhaat filosofian ja elämänkatsomustiedon yo-vastaajat.

3.2. KULTTUURI

www.unesco.org/culture

Jean Sibeliuksen syntymän 150-juhlavuosi (2015) Unescon merkki- ja juhlavuotena

Vuonna 2015 vietettiin Jean Sibeliuksen syntymän 150- vuotisjuhlavuotta, jolle Unescon yleiskokouksen 37. istunto (2013) myönsi ”UNESCO Associated” –statuksen. Toimikunta tuki esitystä sen hakuvaiheessa. Juhlavuoden kansallisesta koordinaatiosta vastasivat et. Sibelius-Seura ry ja Sibeliuksen syntymäkaupunki-säätiö. Kevään 2015 aikana maailmalla järjestettiin yli 100 Sibelius-konserttia.

Suomen kansallinen maailmaperintöstrategia

Valtioneuvosto hyväksyi 16.4. periaatepäätöksenä kansallisen maailmanperintöstrategian, jolla linjataan Suomen maailmaperintöpolitiikkaa ja Unescon maailmaperintösopimuksen toteutusta vuoteen 2025. Maailmanperintöpolitiikan tulee olla aktiivista, näkyvää ja luotettavaa. Kohteiden suojelu, hoito, restaurointi ja esittely muodostavat perustan toiminnalle. Vastuu kohteista kuuluu valtiolle, kunnille ja kohteiden omistajille. Toimikunta keskusteli 18.2. kokouksessaan strategian valmistelusta. Hankkeen valmistelija, arkkitehti Maire **Marttinen** esitteli toimikunnalle strategialuonnosta.

Aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisen kansallinen toimeenpanosuunnitelma

Museovirasto laati aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisen kansallisen toimeenpanosuunnitelman, jolla linjataan Unescon yleissopimuksen toimeenpanosta (Suomi ratifioi yleissopimuksen vuonna 2013). Kansallisessa toimeenpanossa korostetaan yhteisöjen ja sidosryhmien osallisuutta. Syksyllä 2015 Museovirasto avasi sivuston, jonka kautta yhteisöt voivat esittää kohteita, joiden pohjalta kootaan kansallinen aineettoman kulttuuriperinnön luettelo. Toimikunta on usean vuoden ajan osallistunut keskusteluun aineettoman kulttuuriperinnön suojelusta ja seurannut yleissopimuksen toteuttamista. Aineeton kulttuuriperintö voi olla esimerkiksi suullista perinnettä, esittävää taidetta, sosiaalisen elämän käytäntöjä, rituaaleja ja juhlamenoja tai käsityötaitoja.

Unescon kulttuuridiversitettisopimuksen 10-vuotisjuhlavuosi

Vuonna 2015 vietettiin Unescon kulttuurista moninaisuutta edistävän yleissopimuksen 10-vuotisjuhlavuotta. Juhlavuoden puitteissa järjestettiin 2.10. Eduskunnan Kansalaisinfossa kansallinen juhlaseminaari opetus- ja kulttuuriministeriön, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiön Cuporen ja Suomen Unesco-toimikunnan toimesta.

10.–12.6. järjestettiin Pariisissa sopimuksen osapuolten kokous, johon osallistuivat kulttuuriasiainneuvos Laura **Mäkelä** ja Kimmo **Aulake** opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Osapuolia on nyt 139, toimeenpano on edistynyt ja sopimuksella on ollut vaikutusta kansallisiin kulttuuripolitiikkoihin. Rahoituksen osin Unescon pääjohtaja Irina Bokova kiitti etenkin Ruotsia, joka on osoittanut 2,5 MUSD vapaaehtoistukea sopimuksen toimeenpanoon 12 maassa 2014–2017 aikana. EU-tuella on perustettu kulttuuripolitiikan kehittämisverkosto 13 maassa. 10-vuotisjuhlavuoden puitteissa järjestettiin lukuisia sivutapahtumia, ja Aulake osallistui 9.6. puhujana digitalisaation haasteita ja mahdollisuuksia koskevaan tilaisuuteen.

Maailmanperintökomitean 39. istunto ja sopimuksen osapuolten yleiskokous

Maailmanperintökomitean 39. istunto järjestettiin Bonnissa 28.6.–8.7. Suomi on komitean jäsen 2014–2017. Valtuuskunnassa olivat Museovirastosta pääjohtaja Juhani **Kostet**, erikoisasiantuntija Stefan **Wessman** sekä maailmanperintökoordinaattori Wiktoriina **Hurskainen**, Metsähallituksesta luontopalvelujohtaja Rauno **Väisänen** ja maailmanperintökoordinaattori Susanna **Lindeman**, ulkoasiainministeriöstä ministerineuvos Anne **Huhtamäki** (pysyvä Unesco-edustusto) ja tarkastaja Marjaana **Kokkonen** sekä erityisasiantuntija Hannu **Vainonen** opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

21-jäseninen komitea nimesi maailmanperintöluetteloon 24 uutta kohdetta (23 kulttuuriperintöä, yksi sekakohde), kohteiden kokonaismäärä on päätösten jälkeen 1031. Keskustelua aiheutti mm. suojelutoimien tehostaminen Australian Isolla valliriutalla sekä Japanin Meiji-teollisuuskohteiden sarjan nimeäminen luetteloon. Komitea hyväksyi sopimusrahaston kaksivuotisen budjetin ja keskusteli rahoituspohjan vahvistamisesta sekä voimavarojen kohdentamisesta nykyistä enemmän kohteiden suojelutyöhön.

Komitean istunnossa esiteltiin myös Unescon pääjohtaja Irina Bokovan huhtikuussa käynnistämä #Unite4Heritage – kampanja kulttuuriomaisuuden tuhoamisen ehkäisemiseksi.

Maailmaperintösopimuksen osapuolten yleiskokous järjestettiin 18.–20.11. Pariisissa heti Unescon yleiskokouksen jälkeen. Suomen valtuuskunnassa olivat Museovirastosta pääjohtaja Juhani **Kostet**, erikoisasiantuntija Stefan **Wessman** sekä maailmanperintökoordinaattori Wiktoriina **Hurskainen**, Metsähallituksesta maailmanperintökoordinaattori Susanna **Lindeman**, ulkoasiainministeriöstä suurlähettiläs Okko-Pekka **Salmimies**, erityisasiantuntija, Piia **Immonen-Seuguenot** ja korkeakouluharjoittelija Salla-Riina **Hokkanen** (pysyvä Unesco-edustusto) sekä tarkastaja Marjaana **Kokkonen**. Kokouksessa mm. valittiin uudet edustajat maailmanperintökomiteaan.

Unescon luovien kaupunkien verkoston 9. konferenssi

Unescon luovien kaupunkien verkoston 9. konferenssi (*UNESCO Creative Cities Network, UCCN*) järjestettiin 25.–28.5. Kanazawassa, Japanissa. Elinkeinojohtaja Marja-Leena **Rinkineva**, yritysasiamies Anu **Mänttäri** ja kansainvälisen markkinoinnin johtaja Ulla **Pietiläinen** osallistuvat. Helsingin kaupunki hyväksyttiin verkostoon joulukuussa 2014 design-painotuksella. Toimikunta tuki esitystä sen hakuvaiheessa. Verkostoon hyväksytyt 69 kaupunkia 32 maasta sitoutuvat edistämään inklusiivista, kestävää ja moniulotteista kaupunkikehitystä sekä alueellista vetovoimaisuutta luovien alojen kautta. Muotoilun lisäksi kaupungit voivat keskittyä mm. kirjallisuuteen, musiikkiin, elokuvaan

ja gastronomiaan. Helsingin kaupunki järjesti 7.9. design-viikolla seminaarin, johon osallistui myös muita design-kaupunkeja.

Unescon dopingin vastaisen yleissopimuksen osapuolten 5. istunto

29.–30.10. järjestettiin Pariisissa Unescon dopingin vastaisen yleissopimuksen osapuolten 5. istunto, jossa vietettiin myös sopimuksen 10 –vuotisjuhlaa. 29.10. järjestettiin Unescon, Euroopan neuvoston ja Suomen pysyvän Unesco-edustuston järjestämä Euroopan neuvoston manipulaatiosopimuksen (ns. *match fixing convention, The Council of Europe Convention on the Manipulation of Sports Competitions*) sivutapahtuma. Kulttuuriasiainneuvos Satu **Heikkinen** opetus- ja kulttuuriministeriöstä osallistui. Yleissopimuksen on ratifioinut jo 183 maata (7/2015).

3.3. TIEDE

www.unesco.org/science
www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences

YK:n Kansainvälinen valon teemavuosi 2015

Vuonna 2015 vietettiin kansainvälistä valon vuotta (*International Year of Light and Light-based technologies*), jonka YK:n yleiskokous hyväksyi Unescon 37. yleiskokouksen (2013) esityksestä. Teemavuodella korostettiin valon ja valoteknologian merkitystä lukuisilla tieteenaloilla, ihmisten arjessa ja kestävässä kehityksessä. Unesco koordinoi teemavuotta lukuisten tiedeyhteisöjen tuella. Suomessa teemavuotta koordinoivat mikro-optiikan professori Jyrki **Saarinen** ja teoreettisen optiikan professori Pasi **Vahimaa** Itä-Suomen yliopiston fotoniikan instituutista.

Juhlavuoden avajaiset järjestettiin Unescon päämajassa Pariisissa 19.–20.1. Tilaisuuden avasi videoitse YK:n pääsihteeri Ban Ki-moon. Unescon pääjohtajan Irina Bokovan lisäksi puhui luonnontieteiden sektorin apulaispääjohtaja Flavia **Schleigel** sekä useita Nobel-palkittuja. Tilaisuudessa esitettiin suomalaisen Kari **Kolan** valoteos ”*Light Is Here*”.

Lukuisten juhlavuoden aikana järjestettyjen kansallisten tapahtumien joukossa olivat mm. Tampereen valoviikot loka-marraskuussa sekä ”Valoa Oulu” –festivaali Oulussa 20.–29.11.

My Ocean Mobile App -kilpailu

Oulun kaupunki otti osaa Unescon kansainväliseen *My Ocean Mobile App* –kilpailuun, jossa nuoret ympäri maailmaa suunnittelevat kännykkäsovelluksia vedenalaisten Argo-poijujen keräämän valtameritiedon hyödyntämiseksi. Ilmatieteenlaitos antoi kilpailuun osallistuville oululaiskouluille asiantuntijatukea. Voittajat julkistettiin Pariisissa Unescon nuorisofoorumin yhteydessä 28.10. Oulu haki Unescolta suojelua (ns. *patronage*) hankkeelle. Toimikunta päätti 27.5. kokouksessaan tukea hanketta ja laatia tukikirjeen.

Unescon valtamerikomission (IOC) osapuolten 28. yleiskokous

18.–25.6. järjestettiin Pariisissa Unescon valtamerikomission (IOC) osapuolten 28. yleiskokous, johon Yksikön päällikkö Jari **Haapala** ja johtava tutkija Pekka **Alenius** ilmatieteen laitokselta osallistuivat. Kokouksessa oli esillä mm. IOC:n keskipitkän aikavälin strategia vuosille 2014–2021, joka painottaa edellytysten luomista terveille meriekosysteemeille ja kestäville ekosysteemipalveluille, tsunamivaroitusjärjestelmien kehittämistä ja varautumista muihin uhkiin, tieteen hyödyntämistä sekä ajankohtaisen meritietouden lisääminen. Toimikunta kuuli Haapalaa ja Aleniusta 27.5. kokouksessaan IOC:n tilanteesta.

Euroopan geopuistojen 13. konferenssi

Rokuan geopuisto isännöi Rokuan ja Oulun alueella 3.-6.9.2015 järjestetyn **Euroopan geopuistojen 13. konferenssin**. Konferenssi kokosi yhteen kolmisensataa geopuistoista, kestävästä kehityksestä ja -matkailusta kiinnostunutta kansainvälistä osallistujaa. Konferenssissa keskusteltiin verkoston vastuullisesta ja kestävästä kehittämisestä, samalla juhlistettiin Unescon 70-juhlavuotta.

Unesco-toimikunta esillä Turun kirja- ja tiedemessuilla

Turun kansainvälisten kirjamessujen päätoimikunta lähestyi vuoden 2015 alussa toimikuntaa pyynnöllä käyttää Suomen Unesco-toimikunnan nimeä tilaisuuden tukijana. Toimikunta päätti 12.3. kokouksessaan puoltaa logonsa tilaisuuden käyttöön ja suositti myös Unesco 70-juhlavuosilogon käyttöä tapahtuman yhteydessä. 2.–4.10. järjestettyjen messujen teemoina olivat Saamenmaa, Ruotsi ja Kustavi. Lisäksi messuilla esiteltiin Unescon Maailman muisti-listalle lokakuussa hyväksyttyä Kolttakylän arkistoa ja keskusteltiin saamelaiskulttuurista osana Unescon aineetonta kulttuuriperintöä.

3.4. VIESTINTÄ

http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/

CONNECTing the Dots: Options for Future Action -konferenssi

Unescon viestintäsektori järjesti Pariisissa 3.-4.3. *CONNECTing the Dots: Options for Future Action* -konferenssin koskien Unescon roolia internetiin liittyvissä kysymyksissä (et. pääsyyn, ilmaisunvapauteen, yksityisyyteen ja etiikkaan liittyen). Konferenssissa käsiteltiin Unescon laatimaa laajapohjaista selvitystä em. teemasta.

Suomen valtuuskunnassa ulkoasiainministeriöstä olivat tietoyhteiskunta- ja innovaatiopolitiikka-alan neuvonantaja Aki **Enkenberg**, kaupallinen sihteeri Juuso **Moisander** sekä vastuuvirkamies Katarina **Tapio**. Suomi myös tuki konferenssin järjestelyitä vapaaehtoisrahoituksella (90 000 EUR, ulkoasiainministeriö).

Maailman lehdistönvapauden päivän WPFD-2016 valmistelut

Unesco puolustaa sananvapautta, pääsyä tietoon, tiedon vapaata kulkua ja moniarvoista, riippumatonta mediaa. YK-järjestöistä Unescolla on mandaatti myös toimittajien turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Eräs toiminnan muoto on vuosittain toukokuussa (3.5.) YK:n päätöksellä vietettävä Maailman lehdistönvapauden päivä (*World Press Freedom Day*), jonka koordinaatiosta Unesco vastaa. Päivää vietetään ympäri maailmaa, tarkoituksena korostaa sanan- ja lehdistönvapauden merkitystä ihmisoikeuksille ja kansalaisyhteiskuntakehitykselle.

Suomi isännöi Maailman lehdistönvapauden päivän päätapahtuman Finlandia-talolla 2.-4.5.2016. Tapahtuman valmistelut olivat merkittävä osa toimikunnan vuoden 2015 toimintaa. Pääteemana on tiedonvapaus, rinnakkaisistunnoissa käsitellään mm. valvontaan, toimittajien etiikkaan, medialukutaitoon, ilmaisunvapauteen ja YK:n kestävän kehityksen universaaliin 2030 –agendaan liittyviä kysymyksiä. Konferenssi nivoutuu osaksi pohjoismaisen julkisuusperiaatteen 250-vuotisjuhlavuotta sekä Suomen puheenjohtajuutta (2016) Pohjoismaiden ministerineuvostossa. Tapahtuma järjestetään tasavallan presidentin suojeluksessa ja se pohjustaa myös Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuotta.

Osana päivän valmisteluja Suomen Unesco toimikunta järjesti 28.4. ”Sananvapauden rajat” -seminaarin Eduskunnan Kansalaisinfossa. Tilaisuuden avasi toimikunnan jäsen, Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan pääsihteeri Reetta **Kettunen.** Paneelissa ilmaisunvapaudesta taiteiden kentällä puhuivat kirjailija Pirkko **Saisio** sekä rap-artisti Karri **Miettinen** (Palecface). Tutkivan journalismin tilaa valotti toimittaja Reetta **Nousiainen** (Long Play), vihapuheen tilaa prof. Pentti **Raittila** (Tampereen yliopisto) ja oikeudellisia näkökulmia tutkijatohtori Anette **Alén-Savikko** (Helsingin yliopisto). Toimitusten haasteista, mukaan lukien taloudellisista, puhui vastaava päätoimittaja Merja **Ylä-Anttila** (MTV). Tilaisuuden moderoi Viestintä ja kehitys –säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja Elina **Grundström**.

Suomen Unesco-toimikunnan nimissä Postille toimitettu esitys teemapostimerkistä liittyen konferenssiin pääteemaan (tiedon saatavuus, *freedom of information*) hyväksyttiin keväällä 2015. postimerkki julkaistaan vuonna 2016 osana 5-vuotista postimerkkisarjaa ”Suomi 100 vuotta”.

Konferenssin virallinen valmistelutyöryhmä kokoontui 21.5., 10.9. ja 4.12. Työryhmässä ovat päivän isännyyttä esittäneet tahot Suomen Unesco-toimikunta, Anders Chydenius –säätiö, Helsingin Sanomain Säätiö, sekä Toimittajat ilman rajoja –järjestön Suomen osasto. Lisäksi valmisteluun osallistuvat keskeiset ministeriöt: opetus- ja kulttuuriministeriö, ulkoasiainministeriö, oikeusministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö.

Unescon sihteeristön edustajat vierailivat Helsingissä useaan otteeseen konferenssin järjestelyjen tiimoilta vuoden 2015 aikana. Unescon sananvapausasioista vastaavan yksikön päällikkö Sylvie **Coudray** ja asiantuntija Tarja **Turtia** vierailivat 9.-11.9., jolloin he osallistuivat myös konferenssin valmistelutyöryhmän kokoukseen.

Unescon kulttuuridiversiteettisopimusyksikön johtaja Danielle **Cliche** ja tutkimusyksikön johtaja Anthony **Krause** vierailivat 3.-4.12. Suunnittelun alla olivat taiteilijoiden liikkuvuutta ja

ilmaisunvapautta käsittelevä rinnakkaisistunto 3.5. sekä Unescon diversiteettisopimukseen (2005 *UNESCO convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions*) liittyvä sivutapahtuma 2.5., jossa pureudutaan myös sopimuksen toimeenpanon globaaliin seurantaraporttiin.

Joulukuussa Helsingissä vieraili Unescon Ilmaisunvapaus- ja mediaosaston johtaja Guy **Berger**, joka oli opetus- ja kulttuuriministeri **Grahn-Laasosen** ohella toinen Tietämisen vapauden päivän seminaarin 4.12. pääpuhujista. Seminaarin järjestivät Päivälehden museolla Anders Chydenius –säätiö ja Helsingin Sanomain Säätiö. Tapahtuman yhteydessä avattiin myös pohjoismaisen julkisuusperiaatteen 250-vuotisjuhlavuosi (2016). Tietämisen vapauden päivää vietetään etenkin Anders Chydenius- ja Helsingin Sanomain säätiöiden toimesta maailman ensimmäisen julkisuuslain (2.12.1766) kunniaksi, jota Chydenius edisti. **Cliche, Krause** ja **Berger** osallistuivat kaikki myös WPFD 2016-valmistelutyöryhmän kokoukseen 4.12.

Maailman lehdistönvapauden päivä (World Press Freedom Day) 2015 Riikassa

Maailman lehdistönvapauden päivä (World Press Freedom Day) 2015 järjestettiin 2.-4.5. Riikassa. Tärkeimpinä teemoina olivat journalismin laatu, tasa-arvokysymykset sekä median turvallisuus digitalisoitumisen aikakaudella. Konferenssiin osallistuivat mm. kulttuuriasiainneuvos Zabrina **Holmström** opetus- ja kulttuuriministeriöstä, Suomen Unesco-toimikunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Jutta **Urpilainen**, asiamies Ulla **Koski** (Helsingin Sanomain Säätiö), Juha **Mustonen** (Anders Chydenius –säätiön puheenjohtaja) sekä Haaga-Helia ammattikorkeakoulun toimittajaopiskelijoita. Suomen Latvian-suurlähettiläs Olli **Kantanen** otti konferenssissa vastaan Suomen isännyyden konferenssin järjestelystä vuodelle 2016.

Vuotuinen Unescon lehdistönvapauspalkinto (*Cano World Press Freedom Prize*) myönnettiin syyrialaiselle toimittajalle ja ihmisoikeusaktivistille, vangitulle Mazen Darwish'lle. HS Säätiö tukee palkintoa (25 000 USD) kolumbialaisen Guillermo Cano -säätiön kanssa.

Unescon Maailman muisti –ohjelman neuvoa-antavan komitean IAC:n kokous

4.-6.10. Abu Dhabissa järjestettiin Unescon Maailman muisti –ohjelman neuvoa-antavan komitean IAC:n kokous (*International Advisory Committee of UNESCO's Memory of the World Programme*), johon toimikunnan jäsen, pääjohtaja Jussi **Nuorteva** (Arkistolaitos) osallistui yhtenä 14 asiantuntijajäsenenä.

Komitea hyväksyi 47 uutta kohdetta Maailman muisti –rekisteriin, joukossa Petsamon Suonikylän kolttasaamelaisten arkisto, jota Kansallisarkisto ja Saamelaisarkisto esittivät listalle keväällä 2014. Arkiston yli yhdeksänmetriselle rullalle kääritytt asiakirjat (vuosilta 1601–1775) ovat Venäjän keisarien päätöksiä, jotka todistavat kolttakylän oikeuksista laidunmaihin ja kalavesiin. Niiden symbolinen merkitys on suuri koko saamelaisväestölle ja laajemminkin alkuperäiskansoille.

Maailman muisti –ohjelman tavoitteena on edistää ihmiskunnan arkisto- ja kirjastoperinnön suojelua. Rekisteriin kuuluu nyt 348 kohdetta, Suomesta on jo ennestään kaksi kohdetta Kansalliskirjastosta: A.E. Nordenskiöldin karttakokoelma sekä kuuden maan yhteisenä kohteena ns. Radziwillien kokoelma (sukuarkisto).

4. Hyödyllistä tietoa Unescosta

Suomen maksuosuus ja muu tuki Unescolle

Suomen jäsenmaksu Unescolle maksetaan opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahoista. Vuonna 2015 Suomen jäsenmaksuosuus oli noin 1,5 miljoonaa euroa.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahoista maksetaan Suomen **sääntömääräiset maksut** yleissopimusten rahastoihin: Unescon maailmanperinnön suojelusopimus, ns. diversiteettisopimus (kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskeva yleissopimus), aineettoman kulttuuriperinnön suojelusopimus sekä dopinginvastainen yleissopimus. Sopimusrahastoja tuettiin yhteensä noin 70 000 eurolla.

Suomen **vapaaehtoinen, ns. Unescon sääntömääräisen budjetin ulkopuolinen tuki** Unescolle suoritetaan pääasiassa ulkoasiainministeriön määrärahoista. Suomen vapaaehtoinen tuki Unescolle rahoituksesta vuosille 2014–2015 oli 2,4 miljoonaa USD. Tuki ohjataan kansainväliselle viestinnän kehitysohjelmalle IPDC *(International Programme for the Development of Communication,* 400 000 USD) sekä CapEFA -instrumentin kautta Koulutus kaikille (*Education for All,* EFA) -prosessille (2 milj. USD), erityisesti tyttöjen koulutusta ja ammatillista koulutusta edistäviin hankkeisiin.

Lisäksi Suomi (ulkoasiainministeriö) tukee seuraavia Unescon hankkeita ja toimintoja:

- 2 milj. USD Unescon lukutaito-ohjelmalle Afganistanissa (2014–2016), jolla pyritään tavoittamaan yli miljoona yli 15-vuotiasta nuorta ja aikuista (kohderyhmästä kaksi kolmasosaa naisia). Afganistanissa vain 31 % aikuisväestöstä osaa lukea, ja heistä vain 17 % on naisia. Suomen rahoituksella 50 000 aikuista saa lukutaito-opetusta. ELA -ohjelma (*Enhancing Literacy in Afghanistan*) on Afganistanin suurin yksittäinen lukutaito-ohjelma. Se aloitettiin vuonna 2008, myös Ruotsi ja Japani ovat tukeneet sitä.

- 200 000 USD Syyrian pakolaisnuorten koulutusta ja työelämävalmiuksia tukevaan Unescon ”*YES – Youth Education for Stability”* -ohjelmaan (2014–2015) Libanonissa, jolla tuetaan n. 2000 Syyrian pakolaisnuorta ja 1000 libanonilaisnuorta.

- 2,3 milj. eurolla vuosina 2013–2016 hanketta sananvapauden edistämiseksi Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idän maissa (Egypti, Libya, Marokko, Syyria, Tunisia ja Jemen), jolla tuetaan hallintoa mediakentän uudistamisessa, ml. lainsäädännön kehittäminen. Suomi painottaa hankkeessa et. naisten roolia ja kansalaisten oikeutta tiedonsaantiin.

Suomen jäsenyydet Unescon elimissä

Suomi oli vuonna 2015 jäsenenä seuraavissa Unescon hallitustenvälisissä elimissä, komiteoissa ja hallituksissa:

- Maailmanperintökomitea (*World Heritage Committee, WHC*) 2014–2017

- Elinikäisen oppimisen instituutin hallitus *(UNESCO Institute for Life Long Learning, UIL*). Unescon pääjohtajan kutsumana jäsenenä toimii toisen kauden ajan (2014–2017) Eeva-Inkeri **Sirelius.**

- Tietotekniikan ja koulutuksen instituutti (*UNESCO Institute for Information Technologies in Education, IITE*). Unescon pääjohtajan kutsumana jäsenenä toimii toisen kauden ajan (2014–2017) prof. emeritus Tapio **Varis**.

- Kansainvälinen bioetiikkakomitea (*International Bioethics Committee*, IBC). Unescon pääjohtajan kutsumana jäsenenä toimii toisen kauden ajan (2014–2017) prof. Eero **Vuorio**.

- Antidopingrahaston valintakomitea (*Approval Committee for the Fund for the Elimination of Doping in Sport*) 2014–2017. Unescon pääjohtajan kutsumana jäsenenä toimii kulttuuriasiainneuvos Satu **Heikkinen**.

Töihin tai harjoitteluun Unescoon

Unescon sihteeristöä johtaa pääjohtaja. Vuonna 2015 pääjohtajana toimi Irina Bokova, joka valittiin syksyn 2013 yleiskokouksessa pääjohtajaksi toiselle kaudelle. Vuonna 2015 Unescon sihteeristössä ja kentällä työskenteli yli 2000 henkilöä 170 eri maasta.

Unesco tarjoaa laajan valikoiman työmahdollisuuksia, joihin useimmiten valikoituu asiantuntijoita järjestön päätoimialoilta kulttuurin, koulutuksen, tieteiden ja viestinnän sektoreilta. Työmahdollisuuksia on kuitenkin myös hallinnon, rahoituksen, henkilöstöasioiden ja viestintäteknologian aloilla. Unescoon on mahdollista hakea palkattomaan harjoitteluun 1–4 kuukaudeksi. Harjoittelu on tarkoitettu ylempää korkeakoulututkintoa suorittaville opiskelijoille tai jatko-opiskelijoille, tutkijoille ja virkamiehille.

http://en.unesco.org/careers/

Suomalaiset Unescossa

Vuonna 2015 Unescon sihteeristössä Pariisissa työskentelivät hallinnollisissa asioissa talousyksikössä Anssi **Yli-Hietanen** (*Treasurer*), sisäinen tarkastaja Mikko **Ruotsalainen** *(Associate Auditor),* Katja **Konkola** kasvatussektorin henkilöstöyksikössä *(Chief Human Resources Officer),* sekä neuvonantaja Eero **Porko** sopimuksiin liittyvissä tehtävissä hallintosektorilla.

Viestintäsektorilla työskentelivät asiantuntija Tarja **Turtia** *(Programme Specialist, Division for Freedom of Expression and Media Development*) sekä yksikön johtajan ja WSIS-tiimin avustaja Tiina **Greggilä-Jouini** (*Section for Universal Access and Preservation, Knowledge Societies Division*). Reeta **Pöyhtäri** työskenteli asiantuntijana toimittajien turvallisuus -hankkeessa *(Expert, Research coordinator, Division for Freedom of Expression and Media Development*). Harjoittelijana työskenteli Essi **Kauranen** (*Knowledge Societies Division, Section for Universal Access and Preservation*).

Koulutussektorilla työskentelivät Joanna **Härmä** (*Research Officer*) Koulutus kaikille -prosessin seurantaraportin EFA GMR:n laatimisesta vastaavassa tiimissä, Suvi **Mellavuo-Bonnet** avustavana ohjelma-asiantuntijana (*Executive Office of Education*) sekä Nanna **Engebretsen** *Global Citizenship Education Team'in* konsulttina, seksuaalikoulutuksen asiantuntijatehtävissä (*Comprehensive Sexuality Education/Sexuality Education, SRH and Gender Equality, Section of Health and Global Citizenship Education*) sekä *Educations in Emergenc*ies- kommunikaatiotehtävissä.

Kenttätoimistoista ja instituuteista Katja **Frostell** (*Publications Officer)* toimii Unescon tilastoinstituutissa Montrealissa (*UNESCO Institute for Statistics, UIS*).

Apulaisasiantuntijoina toimivat Heidi **Kivekäs** päämajassa koulutussektorilla EFA-tiimissä (*Project Officer in Civil Society Education Fund*), Tuuli **Kurki** koulutuspolitiikan asiantuntijana (*Associate Expert in Teacher Education*) sekä Unescon Maailmanperintökeskuksen Afrikka-yksikössä (*Associate Expert in World Heritage Centre*) Susanna **Kari**.

Suomen rahoittamina (ulkoasiainministeriö) YK:n vapaaehtoisina toimivat yhteiskuntatieteiden maisteri Annica **Moore** Unescon Tansanian toimistossa gender-asiantuntijana ja FM Laura **Heiskanen** Katmandussa, Nepalissa, *Natural Heritage Coordinator* –tehtävässä.

Tiina **Neuvonen** on aloittanut 16.11.2015 apulaisasiantuntijana (JPO, *Junior Professional Officer*) Dar es Salaamissa Tansaniassa.

Pysyvä edustusto

Suomen pysyvänä edustajana Unescossa ja OECD:ssa toimi suurlähettiläs Okko-Pekka **Salmimies**. Edustustossa työskentelivät lisäksi ministerineuvos Anne **Huhtamäki** (31.8.2015 saakka), erityisasiantuntija Piia **Immonen-Seuguenot** (1.8.2015 alkaen), erityisasiantuntija Aleksi **Kalenius** sekä assistentti Marja **Richard**. Vuoden 2015 aikana edustustossa harjoittelijoina työskentelivät Kristiina **Karjalainen** 1.3.–31.5.2015 (Lapin yliopisto), Jenni **Suutala** 1.4.–30.6.2015 (Vaasan yliopisto), Maaria **Tirri** 1.6.–31.8.2015 (Åbo Akademi) ja CIMO-harjoittelija Salla-Riina **Hokkanen** 1.9.2015–29.2.2016.

Liite: Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta 1262/2002

Annettu Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2002

Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty opetusministeriön esittelystä, säädetään 11 päivänä kesäkuuta 1999 annetun perustuslain 119 §:n nojalla:

1 §
Suomen ja Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön, jäljempänä Unesco, välisten yhteyksien hoidossa avustaa opetusministeriötä Suomen Unesco-toimikunta, joka toimii Unescon Suomen puolesta 10 päivänä lokakuuta 1956 allekirjoitetun perussäännön mukaisena kansallisena neuvoa antavana asiantuntijatoimikuntana ja yhteistoimintaelimenä.

2 §
Unesco-toimikunnan tulee antaa opetusministeriölle ja valtioneuvostolle lausuntoja ja tehdä aloitteita asioista, jotka koskevat:
1) toimenpiteitä, jotka aiheutuvat Unescon yleiskokousten ja hallintoelinten sekä Unescon järjestämien kansainvälisten kokousten ja neuvottelujen päätöksistä ja suosituksista Suomessa;
2) Unescon toimintaan liittyviä muita laajakantoisia ja periaatteellisia kysymyksiä;
3) Suomen edustusta Unescon yleiskokouksissa ja hallintoelimissä sekä sen järjestämissä kokouksissa ja neuvotteluissa;
4) muita Unescon toimialoja koskevia kansainvälisen yhteistyön kysymyksiä, jotka opetusministeriö määrää toimikunnan käsiteltäviksi; sekä
5) Unescon päämäärien ja toiminnan tunnetuksi tekemistä.

3 §
Unesco-toimikunnan tulee vuosittain tehdä ehdotus toimintasuunnitelmaksi ja antaa kertomus edellisen vuoden toiminnasta.

4 §
Valtioneuvosto kutsuu Unesco-toimikuntaan puheenjohtajan. Lisäksi valtioneuvosto kutsuu toimikuntaan enintään yksitoista muuta jäsentä, joiden tulee edustaa Unescon toiminnan eri aloja.
Toimikunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan.
Jäsenten lisäksi opetusministeriö kutsuu toimikuntaan, sitä ensin kuultuaan, tarvittavan määrän asiantuntijoita.
Opetusministeriön ja ulkoasiainministeriön edustajilla on oikeus olla toimikunnan kokouksissa läsnä ja heillä on niissä puhevalta.

5 §
Unesco-toimikunta kokoontuu kokouksen puheenjohtajan kutsusta ja on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtajan lisäksi viisi muuta jäsentä on saapuvilla. Äänestettäessä asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee kokouksen puheenjohtajan ääni.

6 §
Unesco-toimikunnan puheenjohtajan ja jäsenten toimiaika on neljä kalenterivuotta kerrallaan. Jos puheenjohtaja tai jäsen eroaa kesken toimikauden, kutsuu opetusministeriö hänen tilalleen uuden puheenjohtajan tai jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

7 §
Unesco-toimikunnan sihteeristötehtävistä vastaa opetusministeriö. Toimikunnan pääsihteerinä toimii opetusministeriön määräämä virkamies, joka hoitaa tehtävää virkatehtävänä.

8 §
Unesco-toimikunta voi asioiden valmistelua varten asettaa työvaliokunnan.
Toimikunta voi järjestäytyä tehtäviensä, Unescon ohjelmien ja toimialojen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla jaostoihin tai työryhmiin, joiden puheenjohtajat toimikunta valitsee. Unesco-toimikunnalla on oikeus käyttää toimikuntaan kuulumattomia asiantuntijoita.

9 §
Unesco-toimikunnan puheenjohtajalle, jäsenille ja sihteereille sekä asiantuntijoille voidaan suorittaa kokouspalkkiota ja matkakustannusten korvausta opetusministeriön määräysten mukaan.

10 §
Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Tällä asetuksella kumotaan Suomen Unesco-toimikunnasta 11 päivänä maaliskuuta 1966 annettu asetus (163/1966) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2002

Kulttuuriministeri Kaarina Dromberg Vanhempi hallitussihteeri Fredrik Forsberg

YHTEYSTIEDOT

Suomen Unesco-toimikunta
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Kansainvälisten asiain sihteeristö
PL 29, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. 0295 3 30004
Sähköposti: unesco@minedu.fi
www.minedu.fi

Suomen pysyvä edustusto UNESCO:ssa
Délégation permanente de Finlande auprès de l´UNESCO
1, rue Miollis
75015 Paris, France
Puh. +33-1-4568 3433
Sähköposti: sanomat.une@formin.fi
www.finlandunesco.org

UNESCO
7, place de Fontenoy
75352 Paris, France
Puh. +33-1-45 68 10 00
www.unesco.org

Suomen UNESCO-toimikunta
Finlands UNESCO-kommission
Finnish National Commission for UNESCO